

MINISTR ZAHRAŇIČNÍCH VĚCÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

KARL SCHWARZENBERG

V Praze dne *26.* června 2008
Čj. 120571/2008-OKP

Vážený pane senátore,

v návaznosti na naše setkání dne 20. května 2008, v jehož průběhu jste mi předal dokument obsahující několik otázek týkajících se primárního práva EU včetně dosud neplatné Lisabonské smlouvy, si Vám dovoluji zaslat příslušné odpovědi (viz příloha).

S pozdravem

Příloha

Vážený pan

Ing. Josef Kalbáč

senátor

Senát Parlamentu ČR

P r a h a

Príloha k čj. 120571/2008-OKP
24/06/2008

STANOVISKO
MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
K OTÁZKAM PANA SENÁTORA ING. JOSEFA KALBÁČE
TYKAJÍCÍM SE PRIMÁRNÍHO PŘÁVA EU VĚTĚNÉ DOSUD NEPLATNÉ LISABONSKÉ SMLOUVY

Dne 20. května 2008 byl během ústního jednání ministra zahraničních věcí ČR se senátorem Ing. Josefem Kalbáčem ministroví předán dokument obsahující několik otázek týkajících se primárního práva EU, včetně dosud neplatné Lisabonské smlouvy. Ministerstvo zahraničních věcí tímto uvádí na položené otázky následující:

A / Formální otázky

K bodu č. 1:

Uložení smluv platného primárního práva EU v archivu MZV

Předně je třeba upozornit, že na předání textů primárního práva EU České republice, tj. Smlouvy o EU (dále jen „SEU“) a Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „SES“), Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii, jakož i smluv, které je pozměnily nebo doplnily, se použije článek 61 Aktu o podmínkách přistoupení ČR a dalších devíti nových členských států k EU (dále jen „Akt o přistoupení“). Smlouva o přistoupení ČR a dalších devíti členských států k EU (dále jen „Smlouva o přistoupení“), již je Akt o přistoupení nedílnou součástí, je ve vztahu k SEU a k SES v postavení *lex specialis* a články 53 SEU a 314 SES nejsou tudíž použitelné. Článek 61 pododst. 1 Aktu ukládá vládě Italské republiky předat vládám nových členských států ověřený opis smluv primárního práva EU v původních dvanácti jazykových verzích. Podle čl. 61 pododst. 2 Aktu o přistoupení jsou znění primárního práva EU vypracovaná v českém jazyce a v jazycích ostatních nových členských států připojena ke Smlouvě o přistoupení, a to bez požadavku na další ověření, neboť uvedená znění primárního práva byla připojena k *ověřenému opisu* Smlouvy o přistoupení předanému České republice. Znění primárního práva v jazycích nových členských států mají *stejnou platnost* jako znění původní.

V archivu MZV ČR je pod signaturou L 11.140 a) uložena jednak tištěná verze ověřeného opisu Smlouvy o přistoupení ČR k EU¹ (č.j.: 109377/2005-OVTSP), jednak verze elektronická na certifikovaném CD-Romu (č.j.: 122094/2003-MPO). Co se týče smluv primárního práva v českém jazyce (a v jazycích ostatních nových členských států), obdržela ČR jeho tištěnou podobu, stejně jako elektronickou verzi v souboru 4 certifikovaných CD-Romů. Texty primárního práva jsou též zálohovány na 138 mikrofiších pod čísly M50..60-05. Ověřené opisy smluv primárního práva v původních dvanácti jazycích v archivu MZV dosud uloženy nebyly, vláda Italské republiky však již byla požádána o jejich předání.

Smlouva o přistoupení byla postoupena archivu MZV ČR k archivaci dne 24. května 2005 v tištěné podobě a v elektronické podobě dne 23. června 2003. Dovolujeme si tazatele upozornit, že relevantní právní předpisy² neukládaly povinnost ČR archivovat primární právo ještě přede dnem konání referenda o přistoupení ČR k EU.

¹ Akt o přistoupení je její nedílnou součástí.

² Čl. 10a ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR; ústavní zákon č. 515/2002, o referendu o přistoupení ČR k EU; ani prováděcí zákon č. 114/2003 Sb., o provádění referenda o přistoupení ČR k EU.

Sjednávání a ratifikace Lisabonské smlouvy

Smlouvy, kterými se mění primární právo EU se sjednávají ve všech 23 úředních jazycích. České znění Lisabonské smlouvy (dále též jen „LS“) je tedy zněním *autentickým*, neboli oficiálním, a jakýkoliv překlad již není nutný ani přípustný. Autentické znění LS v českém jazyce bylo samozřejmě k dispozici již při jejím podpisu v prosinci 2007 (publikováno v Úředním věstníku C 306 ze dne 17. prosince 2007). V archivu MZV je pod signaturou L 11.474 a) uložen ověřený opis Lisabonské smlouvy jak v tištěné, tak v elektronické podobě (č.j. 104612/2008-MPO ze dne 10. března 2008). Certifikované znění Lisabonské smlouvy je též zložováno na 78 mikrofiších vedených pod čísly M50...32-08.

Konsolidovaný text Smlouvy o EU a Smlouvy o fungování Evropské Unie ve znění Lisabonské smlouvy v archivu uložen není a ani tomu tak být nemůže. Konsolidované znění je pouze neoficiální, právně nezávazný a dokumentační nástroj vytvořený pro pracovní účely orgánů členských států a pro účely informování široké veřejnosti. Tento text byl dán Úřadem vlády ČR k dispozici Parlamentu ČR v souvislosti s předložení LS k vyslovení souhlasu s ratifikací, je dostupný též na webové stránce vlády ČR a dále bylo konsolidované znění zpracované Generálním sekretariátem Rady EU publikováno v Úředním věstníku EU v řadě C 115 ze dne 9. května 2008.

Při vnitrostátním projednávání mezinárodních smluv tzv. prezidentské kategorie, tedy těch, k jejichž ratifikaci je třeba souhlasu obou komor Parlamentu ČR, se Parlamentu ČR předkládá vždy autentické znění podepsané smlouvy, jejíž ratifikace se navrhuje, a v případě, že tímto autentickým zněním není znění české, též český překlad textu předkládané smlouvy. Takto se postupuje i v případě mezinárodních smluv, jimiž se mění již platné smlouvy, s tím rozdílem, že se vedle textu mezinárodní smlouvy, jejíž ratifikace se navrhuje, předkládá i text platné mezinárodní smlouvy, která má být předkládanou smlouvou změněna. V naprosté většině případů se přitom nepředkládá zároveň i úplné znění mezinárodní smlouvy (znění se zapracovanou navrhovanou změnou), protože autentické úplné znění neexistuje. Změny oproti původní smluvní úpravě, obsažené v předkládané smlouvě, jsou podrobně vysvětleny v předkládací zprávě pro Parlament, která je součástí materiálu předkládaného Parlamentu ČR.

Výše popsaný postup nebyl dosud nikdy na překážku vyslovení souhlasu s ratifikací ze strany Parlamentu ČR. Mezinárodní smlouvy, měnící jinou mezinárodní smlouvu, jsou po svém vstupu v platnost pravidelně publikovány ve Sbírce mezinárodních smluv, aniž by bylo současně publikováno úplné znění příslušných měněných smluv.

Výše popsaný postup je stanoven ve Směrnici vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a ukončování platnosti mezinárodních smluv (usnesení vlády ČR ze dne 11. 2. 2004 č. 131) a dle našeho názoru zcela v souladu s § 115 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, ve znění pozdějších předpisů.³

Uvedený postup je v souladu i s příslušnými ustanoveními zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. § 108 odst. 2 tohoto zákona stanoví, že pro projednávání mezinárodních smluv platí ustanovení o projednávání návrhů zákonů *přiměřeně*. § 86 odst. 5 se podle našeho názoru přiměřeně na mezinárodní smlouvy aplikuje – návrh mezinárodní smlouvy (resp. podepsaná mezinárodní smlouva, která podléhá ratifikaci prezidentem republiky) se, jak již bylo uvedeno výše, předkládá spolu s textem mezinárodní smlouvy, kterou mění, a navržené změny a doplnění jsou vysvětleny v předkládací zprávě pro Parlament. Ze znění zákona nelze podle našeho názoru vůbec dovodit, že by se mělo předkládat autentické úplné znění smlouvy. Takové znění smlouvy,

³ § 115: „*Senát jedná o mezinárodních smlouvách, pokud je k jejich ratifikaci třeba souhlasu obou komor Parlamentu nebo má-li být odstoupeno od smlouvy, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas. Mezinárodní smlouva se předkládá Senátu alespoň v jednom autentickém znění a v českém překladu.*“

pokud se k jeho vypracování vůbec přistoupí, přičemž ve valné většině případů tomu tak není, se zpracovává až po vstupu smlouvy v platnost.

V případě předložení Lisabonské smlouvy Parlamentu ČR k odsouhlasení její ratifikace tedy podle našeho názoru žádný zákon porušen nebyl. Smlouvu stačilo předložit v českém znění, neboť se jedná o autentické znění smlouvy. Gestor smlouvy navíc nad rámec zákonných požadavků v daném případě rovněž zpracoval i neoficiální úplné znění možné budoucí smluvní úpravy (zpracováním Lisabonské smlouvy do textů příslušných platných smluv), které poskytl Parlamentu ČR pro lepší orientaci a pochopení předvídaných změn.

K bodu č. 2

Na první část této otázky bylo tazateli již odpovězeno v předcházejících odstavcích.

K terminologii použité tazatelem je třeba připomenout, že mezinárodní smlouvy podle Ústavy ČR neratifikuje Parlament ČR, ale dle čl. 63 odst. 1 písm. b) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších změn (dále jen „Ústava ČR“), tak činí prezident republiky. Parlament ČR dává k ratifikaci souhlas.

Na citované konstatování A. Vondry je potřeba nahlížet prakticky. Tedy tak, že autentické úplné znění SEU a SES ve znění navrhované Lisabonské smlouvy v době předkládání návrhu Parlamentu neexistovalo. S ohledem na důležitost smlouvy proto vláda coby předkladatel nad rámec obvyklého postupu sama vypracovala úplné znění a poskytla její Parlamentu. Rada EU s ohledem na pozici některých členských států přikročila k vyhotovení úplného znění SEU a SES ve znění LS teprve později. Toto konsolidované znění bylo publikováno v Úředním věstníku EU řada C 115 dne 9. května 2008.

K bodu č. 3

Na tyto otázky tazatele již bylo odpovězeno v rámci bodu 1.

K bodu č. 4

I zde je třeba odkázat na odpověď k bodu č. 1.

K bodu č. 5

Úřední věstník EU má dvě hlavní části, část L (právní předpisy) a část C (informace a oznámení). Tyto dvě části pak doplňuje část S (veřejná nabídková řízení). V řadě L jsou publikovány právní předpisy sekundárního práva, ovšem též mezinárodní smlouvy sjednávané v rámci EU a smlouvy přístupové. V řadě C jsou pak zveřejňovány další akty, např. konsolidovaná znění legislativních aktů a také primární právo EU, tj. znění zakládacích smluv. Úřední věstník je publikován ve všech úředních (oficiálních) jazycích EU. Právně závazná je *pouze* jeho tištěná podoba. Ta je potom zdrojem oficiálního znění právních předpisů a jiných dokumentů zveřejněných v Úředním věstníku. Fakt, že SES ani SEU nestanoví povinnost publikace primárního práva EU v Úředním věstníku, nijak neubírá možnosti považovat jej za oficiální zdroj i tohoto práva.

B/ Věcné otázky

K bodu č. 6

Princip přednosti

Princip přednosti komunitárního práva není v platném primárním právu EU výslovně zakotven, vychází však z judikatury Soudního dvora Evropských společenství (dále jen „ESD“). Podle ustálené judikatury ESD má komunitární právo principiálně přednost před všemi normami práva národního, tj. i před předpisy ústavními (viz např. rozsudek ESD ve věci C-11/70 *Internationale Handelsgesellschaft* [1970] ECR 1125). Ústavní soudy některých členských států EU si však ponechávají určitou pravomoc přezkumu komunitárního práva, pokud by nedostatečně chránilo základní lidská práva a svobody nebo jinak zasahovalo do tzv. materiálního jádra ústavy členského státu, v němž působí.

Ústavní soud ČR se zabýval vztahem komunitárního a vnitrostátního práva již v několika nálezech. V souladu s judikaturou ESD Ústavní soud akceptoval přednost komunitárního práva, nicméně v duchu přístupu německého Spolkového soudu si ponechal prostor pro uplatnění vlastní přezkumné pravomoci za účelem zajištění aplikace práva EU „*způsobem slučitelným se zachováním základů státní suverenity ČR a způsobem, jenž neohrožuje samotnou podstatu materiálního právního státu*“⁴.

V LS na rozdíl od Smlouvy o Ústavě pro Evropu (dále jen „Smlouva o Ústavě“) není ustanovení, které by výslovně stanovilo přednost komunitárního práva před právem národním. K Závěrečnému aktu konference vlád členských států bylo však připojeno Prohlášení č. 17 o přednosti práva, ve kterém Konference připomíná, že „*v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie mají Smlouvy a právo přijímané Unií na základě Smluv přednost před právem členských států za podmíněk stanovených touto judikaturou*“. Zároveň je připojeno stanovisko právní služby Rady o přednosti práva, podle kterého „*skutečnost, že zásada přednosti nebude v budoucí smlouvě uvedena, nezmění žádným způsobem existenci této zásady ani stávající judikatury Soudního dvora*“. Uvedené prohlášení není protokolem, jak se tazatel mylně domnívá, a nemá stejnou právní sílu jako samotná LS. Prohlášení připojená k Závěrečnému aktu nejsou právně závazná, vyjadřují však stanovisko vlády členských států k uvedené problematice a slouží mj. jako interpretační vodítko. LS tedy na posuzování otázky přednosti komunitárního práva oproti současnému stavu nic nemění. I nadále bude princip přednosti a podmínky jeho aplikace vycházet z judikatury ESD, stvrzené výše zmíněným prohlášením.

K souladu Lisabonské smlouvy s čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR

Lisabonskou smlouvou nejsou nijak dotčeny atributy ČR jako svrchovaného, jednotného a demokratického právního státu. Přestože na základě LS dojde k přenosu dalších pravomocí na komunitární úroveň, stane se tak řádným a ústavně konformním postupem podle čl. 10a Ústavy ČR. Česká republika zůstane nadále samostatným svrchovaným státem, který bude rozhodovat o výkonu svých pravomocí a jejich případný další přenos na úroveň EU bude i nadále záviset na jeho vůli.

---

⁴ Nález sp. zn. Pl. ÚS 66/04 ze dne 3. května 2006, bod 53.

K bodu č. 7

LS je *mezinárodní smlouvou*, na jejímž základě dojde k novelizaci SEU a SES stejně, jako se tak stalo Maastrichtskou smlouvou, Amsterodamskou smlouvou a Smlouvou z Nice. SEU a SES ve znění LS zůstanou i nadále mezinárodními smlouvami (viz například nutnost ratifikace LS všemi členskými státy jako podmínka vstupu v platnost) a budou i nadále podléhat Vídeňské úmluvě o smluvním právu (Viedeň, 23.5.1969).⁵ Stejně tak i Smlouva o Ústavě pro Evropu, přestože byla neformálně označována jako „euroústava“, si ponechala charakter *mezinárodní smlouvy*. Na rozdíl od LS, jak sám tazatel uvádí, však zaváděla Smlouva o Ústavě terminologii příznačnou spíše pro vnitrostátní ústavní právo.

Uvažujeme-li ovšem pojem ústavy v materiálním smyslu slova, tj. jako základní dokument, který stanoví cíle EU, kompetence, orgány a způsob jejich fungování, pak má EU svoji „ústavu“ již nyní. Také ESD označil ve své judikatuře několikrát SEU a SES za „základní ústavní chartu“ (rozsudek ve věci 294/83 *Les Verts v. Evropský parlament* [1986], ECR I-01017; posudek 1/91 *Evropský hospodářský prostor* [1991] ECR I-06079). Dále k této otázce též odpověď v rámci bodu 9.

K bodu č. 8:

K charakteru Lisabonské smlouvy viz odpověď na předchozí otázku. Změna systému hlasování kvalifikovanou většinou v Radě EU v žádném případě neubírá členským státům jejich rovné postavení z hlediska práv a povinností vyplývajících z členství v EU.

K bodu č. 9:

Lisabonská smlouva nijak nemění právní charakter EU jako mezinárodní organizace *sui generis* a nebylo tomu jinak ani se Smlouvou o Ústavě. V této souvislosti je třeba též zdůraznit, že EU má *de facto* právní subjektivitu již nyní, LS ji pouze zakotvuje *výslovně*. Co se týče zavedení občanství EU Maastrichtskou smlouvou, je nutné připomenout, že toto občanství nijak nenahrazuje občanství členských států, ale pouze je doplňuje, jak výslovně stanoví čl. 17 odst. 1 SES. Nelze tedy s institutem evropského občanství spojovat právní charakter EU jako státu.

Ani přenesení pravomocí na komunitární úroveň nemá za následek vznik EU jako federálního státu. Podle čl. 5 odst. 1 SEU ve znění LS se vymezení pravomocí EU nadále řídí *zásadou svěřeni pravomocí*. Podle tohoto principu jedná EU jen v mezích pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů zde stanovených (čl. 5 odst. 2 SEU ve znění LS). Pravomoci EU tedy plně závisejí na vůli členských států. EU nemá tzv. „pravomoc o pravomocích“ (*Kompetenz-Kompetenz*), tj. pravomoc rozhodovat autoritativně o svých vlastních kompetencích, která je charakteristická pro federální stát. EU má „pouze“ pravomoci, které jí svěřily členské státy, a po vstupu LS v platnost tomu nebude jinak.

K bodu č. 10

K smlouvě Lisabonské smlouvy s čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR

Mým smyslem ustanovení čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR je zachování podstatných náležitostí demokratického právního státu, jako je ochrana občanských práv a svobod či kontrola výkonu

---

⁵ Vyhlášena pod č. 15/1988 Sb.

státní moci. EU od svého vzniku spočívá na hodnotách zakotvených v současném čl. 6 SEU, které jsou *společně všem členskými státy*. LS na tomto nic nemění. Čl. 2 SEU ve znění LS je v tomto směru ještě explicitnější, když stanoví: „*Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společně členskými státy ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.*“

Komunitarizace III. pilíře Lisabonskou smlouvou

Lisabonskou smlouvou dochází ke komunitarizaci agendy policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. V této oblasti dochází k zakotvení některých nových pravomocí EU a ke změně ve způsobu výkonu stávajících pravomocí. Přesun současného třetího pilíře na komunitární úroveň je však vyvážen zavedením mechanismů, které zamezují tomu, aby nemohlo docházet k zásahům do suverenity členských států: vnitrostátní parlamenty mají možnost kontroly uplatňování principu subsidiarity a proporcionality, členský stát se může obrátit na Evropskou radu, pokud by se domníval, že evropský legislativní návrh zasahuje do základních zásad jeho systému trestního soudnictví.

Článek 10a Ústavy ČR umožňuje přenos některých pravomocí orgánů ČR na mezinárodní organizaci nebo instituci. Přitom meze tomuto přenosu klade čl. 1 odst. 1 a čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR. Rozhodnutí přenést pravomoci na EU závisí plně na vůli členských států. EU může vykonávat pouze ty pravomoci, které mají právní základ ve Smlouvách, nemůže jejich rozsah nijak libovolně rozšiřovat. Výkon těchto pravomocí pak podléhá mechanismům kontroly na základě principů zmíněných v následující části.

K otázce rozdělení pravomocí mezi EU a členské státy

Předně, LS *nezavádí* kategorii vylučných pravomocí EU. Vylučné pravomoci existují již nyní na základě SES, přestože tak nejsou explicitně označeny. A již nyní spadají do vylučné pravomoci EU přímo na základě SES, slovy tazatele, „komplexní oblasti“, jako například unie, společná obchodní politika či politika hospodářské soutěže. Rozlišení pravomocí EU na vylučné a sdílené je výsledkem judikatury ESD, přičemž se vychází z článku 5 SES zakotveném Maastrichtskou smlouvou, který zavádí princip subsidiarity pro oblasti činnosti Společenství, „*které nespádají do jeho vylučné pravomoci*“. Rozlišení vylučných a sdílených pravomocí v praxi je však v současné době poměrně obtížné. Přínosem LS v tomto směru je právě jasné vymezení pravomocí EU a jejich rozdělení mezi EU a členské státy. LS přitom pouze kodifikuje ustrálenou judikaturu ESD.

Výčet sdílených pravomocí v čl. 4 Smlouvy o fungování EU (dále jen „SFEU“) není sice taxativním výčtem jednotlivých sdílených pravomocí (a tento by ani nebyl možný), ale výčtem *oblastí* sdílených pravomocí. LS tak stanoví oblasti, v nichž může normotvorba probhat, přičemž jednotlivé politiky jsou pak vymezeny v části třetí SFEU „vnitřní politiky a činnosti Unie“. Zde jsou též stanoveny právní nástroje, které mohou být v rámci jednotlivých politik přijímány, a zakotveny příslušné rozhodovací procedury. K vymezení pravomocí EU přispívá též Prohlášení č. 18 o vymezení pravomocí a v něm zakotvený princip „oboustranné flexibility“, který umožňuje přenos pravomocí z EU zpět na členské státy, pokud by se jejich výkon na komunitární úrovni jevil jako neefektivní.

Výkon sdílených pravomocí na úrovni EU je pak vymezen dvěma principy. První z nich je vyjádřen v Protokolu o výkonu sdílených pravomocí připojeném k SEU a SFEU, podle kterého „*přijíjala-li Unie v některé oblasti opatření, vztahuje se rozsah tohoto výkonu jejich pravomocí pouze na prvky, které jsou upraveny předmětným aktem Unie, a tudíž se*

nevtahuje na celou oblast". Druhou zásadou je pak již zmíněný princip subsidiarity podle článku 5 odst. 3 SEU ve znění LS. Je třeba upozornit, že jakkoliv toto ustanovení výslovně nezmínuje oblast sdílených pravomocí, uplatní se právě pouze v této oblasti. Slova „...v oblastech, které nespadají do její výlučné pravomoci...“ nelze vykládat jako možnost zasahování ze strany EU do výlučných pravomocí členských států. Stejně tak toto ustanovení nijak neumožňuje „uplatňovat sdílené pravomoci mimo rámec smluv“ jak uvádí tazatel. Pravomoci EU jsou založeny na principu svěřených pravomocí, jak bylo již zmíněno. Na základě tohoto principu, každý právní předpis přijatý orgány EU, či jakákoliv jiná její činnost, musí mít právní základ v zakládacích smlouvách. K zajištění aplikace principu subsidiarity přispívá též Protokol o používání zásad subsidiarity a proporcionality. Tento protokol konstatuje konkrétní kontrolní mechanismy k zajištění dodržování zmíněných zásad, jejichž provádění svěříje jednak vnitrostátním parlamentům a jednak ESD.

K bodu č. 11

Čl. 63 odst. 1 písm. b) Ústavy ČR přiznává prezidentu republiky pravomoc ratifikovat mezinárodní smlouvy. Podle čl. 63 odst. 3 Ústavy ČR rozhodnutí prezidenta republiky vydaná podle odstavců 1 (a 2) vyžadují ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Odstavec 4 stejného článku pak stanoví, že „za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda“.

Z výše uvedeného vyplývá, že ratifikace tzv. prezidentské mezinárodní smlouvy je závěrečnou fází vnitrostátního procesu schvalování mezinárodní smlouvy a že prezident republiky nemůže tuto svoji pravomoc přenést na vládu ani na nikoho jiného. Vláda ani nikdo jiný nemůže nahradit ratifikaci prezidenta republiky. Bez aktu ratifikace nemůže tato mezinárodní smlouva vstoupit pro ČR v platnost. Taktó tomu bude i u Lisabonské smlouvy.

Akt ratifikace mezinárodní smlouvy je ústavním aktem prezidenta republiky, bez něhož ČR nemůže dokončit vnitrostátní proces schvalování Lisabonské smlouvy. Tento úkon prezidenta nemůže být nahrazen ničím jiným ani vykonán někým jiným.

Ústava České republiky stojí na dělbě a vyvážení moci zákonodárné, výkonné i soudní a v tomto duchu, dle názoru Ministerstva zahraničních věcí, které ovšem není povoláno k tomu závazně vykládat Ústavu ČR, musí být vlnána pravomoc prezidenta republiky ratifikovat mezinárodní smlouvy.

K bodu č. 12

Jak již bylo uvedeno výše, LS je mezinárodní smlouvou, jež se řídí článkem 10a Ústavy ČR. Podle ustanovení čl. 10a odst. 2 Ústavy ČR je k ratifikaci mezinárodní smlouvy, kterou se přenáší některé pravomoci orgánů ČR na mezinárodní organizaci nebo instituci, třeba souhlasu Parlamentu ČR, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu. Je tedy plně na Parlamentu ČR, aby rozhodl, jakým způsobem bude vysloven souhlas s mezinárodní smlouvou. V této souvislosti považujeme za významné, že na své 22. schůzi přijala Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR dne 30. října 2007 usnesení, kterým žádá vládu, aby Lisabonskou smlouvu po jejím podpisu neprodleně předložila *Parlamentu ČR* k vyslovení souhlasu s ratifikací.⁶

Konáním referenda o vstupu ČR do EU žádné „zvykové právo“, jak uvádí tazatel, nevzniklo. Pro to, aby praxe dala vnik právnímu obyčejí, je totiž nutné, aby byly kumulativně splněny dvě podmínky označované latinskými termíny *opinio necessitatis* a *usus longaevis*.

⁶ Usnesení Poslanecké sněmovny č. 465 z 22. schůze 30. října 2007 ke zprávě předsedy vlády o průběhu lisabonského summitu EU.

První z nich požaduje, aby šlo o pravidlo obecně uznávané, jehož nedodržení je sankcionováno oficiální autoritou (státem / společenstvím států). Druhá pak, že musí jít o pravidlo dlouhodobě užívané a vžitě. V daném případě však nebyla druhá jmenovaná podmínka splněna. Jedinkrát konané referendum, navíc při historicky první aplikaci čl. 10a Ústavy ČR, nemá z pohledu obecné teorie práva potenciál položit základ pro vznik jakéhokoli „zvykového práva“.

Ratifikační proces LS probíhá ve všech členských státech podle jejich vnitrostátních ústavních předpisů. Z hlediska vstupu v platnost LS (která se řídí právem mezinárodním) je podstatné, zda jednotlivé členské státy vysloví s LS souhlas či nikoliv. Nezáleží na tom, zda tak v některých státech učiní parlament nebo zda se pro ratifikaci vysloví občané přímo v referendu.

K bodu č. 13

Projekt Ústavy ve formálním slova smyslu byl v EU opuštěn. Ministerstvo zahraničních věcí proto nepovažuje spekulace o možnostech jeho oživení za aktuální a necítí se ani být povoláno k posouzení, kdo by měl takový ústavní dokument vytvořit a následně přijmout.

K bodu č. 14

Jak sám tazatel předestlá, jedná se čistě o spekulativní otázku. Z právního hlediska, v případě, že by se členský stát skutečně rozhodl z EU vystoupit, jak umožňuje článek 50 SEU ve znění LS, nic by na tom nezměnila eventuelní následná změna SEU, která by „zrušila“ výslovně zakotvenou možnost vystoupení z EU. Spekulovat nad „praktickým znemožněním vystoupení“ pokládáme za bezpředemné. Otázka právního charakteru EU již byla zodpovězena výše.